

εσκόπει νὰ παράσχη ἄσυλον εἰς ἀγαθὸς, ἐκρέτους καὶ φιλοπόνους οικογενεῖας. Φλεγόμενη ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου τοῦ νὰ βλέπῃ τὴν εὐτυχίαν ἀντανκλωμένην ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν περὶ αὐτὴν, ὑπερεπλήρου τῶν εὐεργετημάτων τῆς τοῦς πένιτας καὶ δυστυχεῖς· ἐτιμήθη δὲ ὡς ἀγία γυνή.

Ἡ Σοφία πόλις δὲν ἐκτίσθη· ἀλλ' ἴσως οἱ θησαυροὶ τῆς Σοφίας δυσκόλως ἤθελον ἐπαρκέσει πρὸς πραγματοποιήσιν τόσῳ μεγαλεπήδου ἐπιχειρήσεως.

Τῷ 1822 κκετελήθη ὑπὸ στηθικῆς νόσου, ἥτις ἠνάγκασεν αὐτὴν νὰ σπεύσῃ πρὸς θεραπείαν παρὰ τοῖς περιθρῦλῆτοις τότε ἰατροῖς Hufeland καὶ Horn, ἐν Βερολίῳ, ὅπου, καὶ περ προβεβηκυῖα τὴν ἡλικίαν, ἔτυχεν ἀσμένου ὑποδοχῆς. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ὁμως γνώσεις τῶν ἐξόχων τούτων ἰατρῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποτρέψωσι τὸν κίνδυνον. Ἡ Σοφία Ποτότσκα ἀπέθανεν ἐν Βερολίῳ, τῷ 1823.

Ἡ χαρίεσσα εἰκὼν αὐτῆς ἀνευρέθη μεταξὺ τῶν ἀριστοτεχνημάτων τοῦ πρίγκηπος Ἑρρίκου τῆς Πρωσσίας. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα, ἐδωρήθη μετέπειτα ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς οικογενεῖας εἰς τὸ ἐν Βερολίῳ μουσεῖον.

K. E. F. F.

ΟΙ ΕΠΑΙΤΑΙ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἄλλ', ἐὰν κατατάξωμεν μεταξὺ τῶν ἐπιτηδεύματων καὶ τὸ τῆς ἐπιχειρίας, θὰ κινήσωμεν τὸν γέλωτα ἄρᾳ γε ἢ τὸν οἶκτον τοῦ ἀναγνώστου; Καὶ, οἱ ζητιάνοι ἀποτελοῦσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει *εἰσάγειον* (συντεχνίαν), ἔχουσι τοὺς κανόνας τῶν, τοὺς μαῖστωρὰς τῶν, καὶ πρὸ πάντων τὸν κορυφαῖον τῆς συντεχνίας, τὸν Πρωτομαγίστρω! Ἡκουσέ τις πάντως καὶ εἶδε τὸν τυφλὸν ἐκεῖνον πρεσβύτην, ψαλμωδοῦντα μετὰ φωνῆς λιγυρᾶς τὸ κλασικὸν ἐκεῖνο θρηνητικὸν του ᾄσμα:

Ἡμέρα καὶ νύκτα εἰς τὰ σκοτεινὰ εἶμ' ὁ καυμένος!

Κόσμον ἀκούω, καὶ κόσμον δὲν βλέπω κτλ.

καὶ τὰς γυναῖκας, παντοῦ εὐσυμπαθήτους καὶ φιλοπτώχους, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ πολὺ φιλοπτώχοτερας, ἴσως διότι τὸ τῆς τύχης πάλιντροφον, καὶ μάλιστα διὰ τὰς πυρκαϊὰς, εἶν' ἐπισιθητότερον, ν' ἀνοίγωσι, τίς ταχύτερον, τὰς θύρας ἢ τὰ παράθυρα, καὶ νὰ γεμίζωσι κομματίων ἢ κεραμῶν τὴν πύραν καὶ τὸ θυλάκιον τοῦ τυφλοῦ. Αἱ! ὁ τυφλὸς οὗτος εἶνε τῶν ζητιάνων ὁ Πρωτομαγίστρω· αὐτὸς δίδει τὸ δικανίκιον, ὡς ἐὰν εἴπωμεν τὸν πῆχυν, τὸ δίπλωμα εἰς τοὺς ἐγκριθέντας ἑταίρους· ἄνευ τῆς ἀδείας αὐτοῦ δὲν δύναται ζητιάνος νὰ ἐπαιτήσῃ παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν τὰς θύρας, διότι ὅλα τῶν συνεταιρίων τὰ δικανίκα ἐγείρονται ἐναντίον του, καὶ ὁ *κεαγιᾶς* (ἔχουσι, καθὼς ὅλοι αἱ συντε-

χίαι, καὶ *κεαγιᾶν*) τὸν σύρει ἔξω τῆς χορείας. Ἐὰν δὲ ἔχη τις περιέργειαν καὶ τοῦ βαστᾶ ἢ καρδία, ἠμπορεῖ νὰ ὑπάγῃ τὸ ἑσπέρας μίας δευτέρας (διότι ἡ Κυριακὴ τῶν ζητιάνων εἶνε, γνωστὸν καὶ φυσικὸν τοῦτο, ἡ δευτέρα) ἢ μεγάλης ἑορτῆς, εἰς τὴν ζητιανοφωλεῶν, οἰκίαν ὑπερεκτεταμένην ἐν τῷ Διπλοφανάρῳ ἢ τῷ Σκορδαλιὰ-μαχαλῆ, ἀποφέρουσα εἰς τὸν ἰδιοκτήτην οὐκ εὐκαταφρόνητον εἰσόδημα, καὶ θέλει ἴδῃ τοὺς ταλανίζομένους τούτους πτωχοὺς τραγωδοῦντας, γελῶντας, ἀστείζομένους, φιλονεικοῦντας, μεθύοντας, ἀτακτοῦντας, εὐθυμότερον παρ' ὅσων οὐδεὶς τῶν ἄλλων πτωχῶν, τῶν ἀληθῶς δυστυχῶν· θέλει παρευρεθῆ εἰς τοὺς γάμους τυφλῆς μετὰ χωλοῦ ἢ τανάπαλιν. Ἰδίως δὲ τὴν 12 τοῦ Νοεμβρίου, καθ' ἣν τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος, τοῦ πάτρωνος τῶν ἐπαϊτῶν, ὅλον τὸ ζητιανολόγιον, καθαρῶς ἐνδεδυμένον, ἀφ' οὗ πνηγυρήθη ἀπὸ πρωτὰς διὰ λειτουργίας ἀρχιερατικῆς καὶ ἀρτοκλασίας τὴν ἑορτὴν, νὰ συνέλθῃ τὸ ἑσπέρας εἰς κοινὴν τράπεζαν, δαψιλῶς, ἐὰν οὐχὶ ἀβρῶς, ἐφωδιασμένην ἐξ ἑράνου, ἥτις ἐκτρέπεται πολλάκις εἰς ὄργια. Ἄς ζητήσῃ ἐκεῖ τὴν οἰκίαν τοῦ Πρωτομαγίστρωρος, καὶ θέλει ἴδῃ αὐτὸν ἀρχοντικῶς ἐνδυμένον καὶ καπνίζοντα εἰς τὴν κόγχην του· τὴν δὲ γυναῖκα καὶ τὰς θυγατέρας του πλουσίως κεκοσμημένας· ἐξετάσας δὲ, θέλει μάθη ὅτι ἐκάστη τῶν θυγατέρων ἔχει προῖκα 30—40 χιλιάδας γρόσια. Ὅλα ταῦτα δὲν εἶνε πρωτάκουστα· ἀνάγνωθι τὴν *Ἀδ. ἡν τῶν Θαυμάτων* (Cour des Miracles) τοῦ Βίκτωρος Οὔγου· ἢ μάλλον ἀκούσωμεν τί λέγει περὶ τῶν ἐν Λονδίῳ ζητιάνων ὁ Colghoun, εἰς τῶν ἀρχόντων τῆς Βαβυλωνος ἐκείνης: «Ἐκτὸς τῶν εἰκοσι χιλιάδων ἀτόμων, τὰ ὅποια ἐξυπνοῦσι καθ' ἡμέραν ἐν Λονδίῳ, χωρὶς νὰ ἤξέρωσι πόθεν θὰ προμηθευθῶσι τὴν τροφὴν τῶν καὶ ποῦ θὰ κοιμηθῶσι τὸ ἑσπέρας, ὑπάρχουσι δεκαεὶς χιλιάδες ἐπαῖται, ὀργανισμένοι εἰς συμμορίας, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον πολυαριθμοῦς, οἵτινες ἐμεταλλάζουσι τὰς διαφόρους τῆς πόλεως συνοικίας, δαπανῶντες, καθ' ὑπολογισμὸν, δύο—τρία σελίνια τὴν ἡμέραν. Συνέρονται δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς γενικὴν συνέλευσιν, ὅπου συζητοῦσι περὶ τῶν συμφερόντων τοῦ *εἰσναφίου*. Ὁ James Turner, ἐπαῖτης πάνυ γνωστὸς ἐν Λονδίῳ, ἐξοδεύει καθ' ἑβδομάδα πενήτηντα σελίνια· ἐκτιμᾷ δὲ τὴν ἀξίαν τοῦ χρόνου του ἐν σελίνιον τὴν ὥραν, ὥστε πρέπει ν' ἀποταμιεύῃ καὶ περίσσευμα. Ἡ σύζυγός του ἔχει διδασκῆριον ἐπιχειρίας διὰ τὰ κοράσια, ὅσα θέλουσι νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τὸ ἐπικερδὲς τοῦτο *ἐπάγγελμα* κτλ.» Παντοῦ τὰ πάντα.

Οἱ ἐπαῖται καὶ τὰ βράκια αὐτῶν μᾶς ἐνθυμίζουσι τοὺς παλαιοπόλας καὶ ἀπορουχοσυνάκτας, καὶ αὐτοὶ μᾶς ἐπαναφέρουσιν εἰς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ψειροπάζαρον, τὸ ὅποιον καὶ ἐδῶ,

καθώς εἰς ὅλας τὰς μεγαλοπόλεις, εἶνε ἄξιον τῆς σπουδῆς τοῦ φιλοσοφοῦντος περὶ τῶν ἀνθρωπίνων, διότι εἰς αὐτὸ κατασταλάζουσιν ὅλων τῶν κοινωνικῶν βαθμῶν αἱ διακρίσεις· ἐκεῖ διαλύεται ὁ καπνὸς τοῦ καινοῦ δοξαρίου· ἐκεῖ εἴπτονται τὰ ἀπακνήσαντα κοσμήματα τῆς ἀνθρωπίνης ματαιότητος. Ἐκεῖ, καὶ μάλιστα πρὶν ἀφήσωσιν οἱ Τοῦρκοι τὰ πλατέα καὶ ἀνορθωθῆ ἑκείνα περιβόλαιά των, ἔπρεπε νὰ παρευρεθῆ τις τὴν παραμονὴν μπαϊραμίου, ἵνα ἴδῃ τοὺς τσοχαδαραίους τῶν ὑπουργῶν καὶ παρυπουργῶν (ἐκαστος αὐτῶν ἔσυρε κατόπιν του δέκα εἰκοσιν, ἐκτὸς τοσούτων ἄλλων, τοὺς ὁποίους ἔτρεφε κατ' οἶκον, μόνον πρὸς ἐπίδειξιν) προσερχομένους φαιδρσεύοντας καὶ λαμπρῶς μετὰ τῆς παλαιᾶς ξεθωριασμένης φρεσείας των ὑπὸ μάλης, ἣν ἐξεδύθησαν πρὸ μικροῦ εἰς τὸ λουτρόν, νὰ ἐκποῖωσιν αὐτὴν διὰ κομμάτι ψωμί· ἐκεῖ ἐφάνταξε περίοπτος καὶ ἡ μηλωτὴ τοῦ φθισικοῦ Βοεδόδα, καὶ τὸ τετράκις ἢ πεντάκις μεταγρωματισθὲν μπινίσιον τοῦ Χοτζαγκιάνη, ἀφ' οὗ ἐκάλυψε τὰ νῶτα τριῶν μεκτέρειδων· ἐκεῖ ὁ ξεπεσμένος κιατίμπης, ἐκβάλλων τὸ κατεσχισμένον αὐτοῦ περιβόλαιον, ἐνεδύετο ἄλλο, ἔγερώτερον τοῦλάχιστον, ἐὰν οὐχὶ καινουργότερον. Ἀλλὰ τὰ παλαιόρουχα, ὅσα συναζουσιν οἱ Ἰουδαῖοι ῥουχοσυνακται, εἶνε καὶ τοῦ Ψειροπαζάρου αὐτοῦ ἀνάξια, ὅθεν καὶ δὲν καταντῶσιν ἕως ἐκεῖ. Ἐκεῖνα ἔχουσιν ἄλλον προσδιορισμὸν· ἐκεῖνων τὰ μὲν βαμβάκια (ἀδάφορον ἐὰν ἦνε χολερικῶν ἢ πανουκλιασμένων) γεμίζουσι τοὺς ἐτοίμους σιλτέδες καὶ τὰ παπλώματα καὶ τὰ προσκεφάλαια τῶν ἐπτακιμυριῶν μεκιάριδων, οἱ ὁποῖοι κατοικοῦσιν εἰς τὰ χάνια καὶ εἰς διαφόρους κυραχανέδες· τὰ δὲ ἕρεᾶ τεμάχια χρησιμεύουσιν ὡς ἐπιβλήματα παλαιῶν ἐπανωφοριῶν· τὰ δὲ λινᾶ καὶ βαμβακερὰ πωλοῦνται εἰς τὰ χαρτοποιεῖα· καὶ τὰ ἐλάχιστα τέλος αὐτὰ νήματα σχηματίζουσι τοὺς πυρῆνας τῶν μεταξωτῶν στρογγύλων κομβίων· τίποτε δὲν βίπτεται. Καὶ εἰς τί ἄλλο ἀσχολεῖται τὸ σμῆνος ἐκεῖνο τῶν ἀσθενικῶν κορασιῶν, τὰ ὁποῖα βρυάζουσιν ἐντὸς τῆς Ἑβραϊκῆς;

Ἐὰν δέ τις εἰκάσῃ ἐκ τινων στίχων τοῦ κατὰ Ἠγοῦμ. ποιήματος τοῦ Πτωχοπροδρόμου, φαίνεται τὸ ἔργον τῶν σημερινῶν ῥουχοσυνακτῶν μετῆρχοντο ἄλλοτε οἱ μοναχοί.

«Κύριε ἐλέησον καλόγηρον ἐκ τοῦς ῥουχοσυνακτας», ἔκραζον περιερχόμενοι τὰς ὁδοῦς. Ἀντὶ νὰ δίδωσιν ὅμως, καθὼς τῶρα οἱ Ἑβραῖοι, πρὸς ἀνταλλαγὴν ὑαλικᾶ, ἢ ἀρέναν καὶ θειαφοκέρια, οἱ ἀπορουχοσυνακται οὗτοι ἔδιδον εὐχὰς μόνον καὶ εὐλογίας, ἢ, τὸ πολὺ, σταυροῦς, κομβοσχοίνια, ἢ καὶ ἔλαιον ἀπὸ τῆς κανδήλας τῶν Ἁγίων.¹

τῆς οἰκουμένης εἶνε Βουδδισταί, 30.7 Χριστιανοί, 45.8 Μωαμεθανοί, 14.4 Βραχμανισταί, 7.3 διάφοροι ἔθνηκοι καὶ 0.6 Ἰουδαῖοι.

ΙΔΙΩΜΑΤΑ ΕΞΟΧΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Ὁ ὀνομαστὸς τῆς Γερμανίας ποιητῆς Σχίλλερ ἐρρόφα καθ' ἑκάστην πολλὰς οὐγγίξ ταμβάκου, ἐφοῖτα εἰς ζυθοπωλεῖα καὶ οἶνοπωλεῖα καὶ ὑπερέχειρε διαλεγόμενος πρὸς εὐειδεῖς ζυθωπώλιδας. Τὴ πρόγευμά του καὶ τὸ δεῖπνόν του συνίστατο εἰς χοιρομέριον, σαλλάταν καὶ δύο ποτήρια οἴνου. Συνεθίζε δὲ νὰ τηρῆ ἐπὶ τοῦ γραφείου του μῆλα, οὐχὶ ἵνα τὰ τρώγῃ, ἀλλ' ἵνα ὀσφραίνηται αὐτῶν, καθ' ὅν μάλιστα χρόνον σηπόμενα ἐξέπεμπον ὀσμὴν λίαν ἀρωματικὴν. Τὰς καλλίστας περικοπὰς τῶν δραματικῶν αὐτοῦ ἀριστουργημάτων, τῆς «Μαρίας Στουάρτ», τοῦ «Βαλλενστάιν» καὶ τοῦ «Δὸν Καρόλου» χρωστέει εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς ταμβακοθήκης καὶ τῶν σεσηπότητων ἐκείνων μήλων. «Προχθὲς (γράφει πού ὁ μέγας ποιητῆς Γκαίτ) ἐπεσκέφθην τὸν ἀγαθὸν φίλον μου Σχίλλερ, ἀλλὰ δὲν τὸν εὔρον κατ' οἶκον· ἐπειδὴ εἶπεν ἡ σύζυγός του ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ ἐπέστρεφεν, ἐκάθισα πλησίον τοῦ γραφείου ἵνα λάβω διαφόρους σημειώσεις. Μόλις παρήλθον ὀλίγα λεπτά καὶ ἤσθάνθην τοσαύτην κεφαλαλίαν ὡς τε ὀλιγοθύμησα Ἡ κυρία Σχίλλερ μοὶ ἔδωκε ὕδωρ καὶ ἀμέσως ἀνέλαβον τὰς αἰσθήσεις μου· κατ' ἀρχὰς ἠγνόουν πόθεν προσκυψε τὸ κακόν· τέλος πάντων ἀνεκάλυψα τρία ἢ τέσσαρα τρισεκατάρατα μῆλα, ἅτινα εἶχον ἀπαίσιον ἀποφοράν. Καὶ ἐγὼ μὲν ἠθέλησα νὰ τὰ βίψω ἐκ τοῦ παραθύρου· ἀλλ' ἡ κυρία ἐκόλυσε με λέγουσα, ὅτι ἄνευ τούτων ὁ σύζυγός της δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ». Ἐν τῷ κοιτῶνί του ἔπρεπε νὰ ἔχη ὁ Σχίλλερ καθ' ἑκάστην νέα ἄνθη, μάλιστα κρίνα.

Ὁ Γκαίτ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ἀνθρωπον φοροῦντα δίοπτρα· προηρίστα πάντοτε ὄρλιος· δασάκις ἔγραφεν, εἶχεν ἐνώπιόν του τὰ ἀξιολογώτερα τῶν ἔργων τῆς πλαστικῆς. Πολλὰ ἔτη εἰργάσθη ἕως οὗ δραματογράφῃ τὴν «Ἰφιγένειαν ἐν Ταύροις»· γνωστὸν δὲ ὑπάρχει, ὅτι, οὐδένα στίχον ἔγραψε, πρὶν ἀποβλέψῃ εἰς γυναικεῖον ἄγαλμα ἐκ τῆς σεμνῆς ἀρχαιότητος ἵνα πεισθῆ ἐὰν τὰ ἔχνη καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς ἡρωίδος του ἤρμοζον εἰς χαρακτῆρα καὶ τὰ ἔχνη ἐκεῖνης.

Ὁ Ρακίνας οὐδαμοῦ ἄλλοθι ἠσθάνετο γονιμωτέραν τὴν φαντασίαν του ἢ ἐν τῷ περιπάτῳ· ἐποίησε λοιπὸν πάντοτε καθ' ὁδὸν καὶ ἀπήγγελλεν ἐκάστοτε τὰ ποιούμενα γεγωνεῖα τῆ φωνῆ. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν περιεφέρετο ἐν τῷ κήπῳ τοῦ Κεραμεικοῦ ποιῶν τὸν «Μιθριδάτην»· αἱ κραυγαί, τὸ λοξὸν βλέμμα, αἱ ἀλλόκοτοι κινήσεις καὶ χειρονομίαί ἐφείλκυσαν ἑκατοντάδας πε-

31.2 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ

1 Ἐσση. ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῦ κ. Σ. Δ. Βύζαντος.